

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Tomáše Foltase a soudců Mgr. Davida Hipšera a Mgr. Lenky Krupičkové a v právní věci žalobce: **X.**, zastoupen Mgr. Bc. Filipem Schmidtem, LL.M., advokátem se sídlem Oveňecká 78/33, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 28. 5. 2019, č. j. 36 Az 2/2018 - 172,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích ze dne 28. 5. 2019, č. j. 36 Az 2/2018 - 172, **se zrušuje**.
- II. Rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 2. 2018, č. j. OAM-1124/ZA-ZA11-P15-2015, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Bc. Filipu Schmidtovi, LL.M., advokátovi, **se nepřiznává** odměna a náhrada hotových výdajů za zastupování v řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 1. 2. 2018, č. j. OAM-1124/ZA-ZA11-P15-2015, žalovaný rozhodl o tom, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12 až 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“). Žalobce požádal o mezinárodní ochranu pro obavu z pronásledování z důvodu jeho náboženského vyznání. Tvrdil, že je příslušníkem státem neregistrované Církve Boha všemohoucího. Příslušníci této církve jsou přítom v Číně zastrášováni, pronásledováni a zadržováni.

II.

[2] Žalobce podal proti výše uvedenému rozhodnutí žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích (dále též „krajský soud“), který ji zamítl rozsudkem identifikovaným ve výroku tohoto rozhodnutí. Konstatoval, že rozhodnutí žalovaného není nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů nebo nesrozumitelnost. Je řádně odůvodněno a založeno na dostatečném množství relevantních podkladů. Žalovaný vypořádal rovněž žalobcem navrhované důkazy. Jím učiněná skutková zjištění odpovídají obsahu správního spisu a jsou správná. Krajský soud zdůraznil, že azyl není univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoliv surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Je aplikovatelný pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů tak, aby byla chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené. Ve shodě s žalovaným krajský soud považoval za nedůvěryhodné, že žalobce přicestoval na území ČR za pomoci uvedení řady nepravdivých údajů a doložení padělaných dokumentů, které uváděl pouze ve vztahu k zastupitelskému úřadu ČR, což navíc přiznal až po konfrontaci ze strany žalovaného. O mezinárodní ochranu pak nepožádal bezprostředně na letišti po příletu do ČR, ale se zpožděním v Zastávce u Brna. Byl mu navíc bez problémů vydán pas a vycestoval přes vysoce střežené mezinárodní letiště v Pekingu; orgány země původu tak měly spoustu času a možností jej v případě zájmu zadržet. Krajský soud souhlasil s žalovaným, že nelze vyloučit příslušnost žalobce k Církvi Boha všemohoucího. Nepochybně však z tohoto důvodu nebyl nikdy vystaven pronásledování ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu. Nikdo mu nebránil ve vyznávání víry, nedošlo ani k ohrožení jeho zdraví, života, osobní svobody či jiných lidských práv. Žalobce neuvedl ani žádné skutečnosti, který by nasvědčovaly tomu, že se tak stane po jeho návratu do země původu. Krajský soud přisvědčil také závěru, že nebyly naplněny podmínky udělení doplňkové ochrany dle §14a zákona o azylu. Sám žalobce se nikdy nestal terčem jakéhokoliv azylově relevantního jednání ze strany čínských orgánů a nebyl trestně stíhán. Mohl nadto využít možnosti vnitřního přesídlení, neboť sám uvedl, že policejní pátrání po jeho osobě se vztahovalo pouze na jeden region. Vydání pasu a bezproblémové vycestování pak svědčí o naprostém nezájmu čínských orgánů o jeho osobu. Obavy ze zatčení po návratu do země původu jsou nepodložené a spekulativní. Nelze dovést, že by žalobce mohl být postižen za podání žádosti o mezinárodní ochranu v ČR, neboť se nevrátil do země původu ve stanovené lhůtě a případ byl medializován (medializaci navíc iniciovali samotní žadatelé o mezinárodní ochranu). Podle soudu dále závěr žalovaného, že žalobce přicestoval do České republiky jako člen organizované skupiny, odpovídá spisovému materiálu.

III.

[3] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[4] Kasační stížnost je podle názoru stěžovatele přijatelná, neboť žalovaný i krajský soud nerespektovali ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu ohledně posouzení věrohodnosti výpovědi stěžovatele, nesprávně aplikovali test přiměřené pravděpodobnosti a nezohlednili zásadu „*v pochybnostech ve prospěch žadatele*“. Tato pochybení vedla k nesprávnému posouzení žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu a měla dopad do jeho hmotněprávního postavení.

[5] Stěžovatel je názoru, že napadený rozsudek je nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Vytýkal krajskému soudu, že nereagoval na některé jeho věcné argumenty obsažené v žalobě a replice a nekriticky přejal veškerou argumentaci žalovaného, ačkoliv ta se ve velké míře pohybovala v rovině nepodložených domněnek a spekulací. Stěžovatel dále sdělil, že obsáhlost

pokračování

jeho žaloby (způsobená obsáhlostí napadeného správního rozhodnutí) nezbavuje krajský soud povinnosti adekvátně se vypořádat s relevantními žalobními námitkami.

[6] Stěžovatel dále uvedl, že v rámci soudního řízení navrhoval k provedení několik důkazů, mj. analýzu kanceláře Veřejného ochránce práv ze dne 31. 10. 2018, č. j. KVOP-46235/2018 (dále jen „zpráva VOP“); tři články Amnesty International, které vypovídají o tom, že neúspěšným čínským žadatelům o mezinárodní ochranu může po návratu do vlasti hrozit špatné zacházení; anonymizovaná rozhodnutí o udělení azylu dvěma čínským křesťanům, kteří žádali o mezinárodní ochranu zhruba ve stejné době jako stěžovatel, a rovněž prezentovali obavy z náboženské perzekuce. Krajský soud se uvedenými důkazy nesprávně odmítl zabývat, případně se k nim nevyjádřil vůbec (předložená správní rozhodnutí ve věci dvou dalších čínských křesťanů).

[7] Stěžovatel nesouhlasil i s tím, jak krajský soud věc právně posoudil. Stěžovatel poukázal na svou příslušnost k Církvi Boha všemohoucího. Tato církev se nachází na seznamu zakázaných církví a příslušníci této církve mohou být v Číně pronásledováni. Žalovaný a krajský soud chybně uzavřeli, že žalobce nečelil negativnímu jednání ze strany státních orgánů v souvislosti se svým náboženstvím, jež by mohlo dosáhnout intenzity pronásledování ani na kumulativním základě. Stěžovatel ve správním řízení hovořil o tom, že členství v jeho církvi je trestáno odnětím svobody v délce 3 až 7 let, dále pak poukazyval na výhrůžky a vládní kampaň k udávání křesťanů. V žalobě pak popsal, jak se intenzita tohoto pronásledování od roku 2014 zvedala. Popsal i zatčení a mučení své blízké spoluvěřící a zatčení svého otce. Vysvětlil, že ho policie hledala, a on se tak musel stěhovat z místa na místo. Zprávy týkající se situace v Číně (např. zpráva Ministerstva zahraničních věcí USA) tvrzení stěžovatele podporují a svědčí o přiměřené pravděpodobnosti stěžovatelem uvedených incidentů. Krajský soud se dostatečně nevypořádal s tím, zda nemůže pro udělení mezinárodní ochrany postačovat již samotná skutečnost, že stěžovatel je příslušníkem zakázané církve. K tomu stěžovatel poukázal na čl. 300 čínského trestního zákoníku, podle kterého hrozí za členství v zakázané církvi trest odnětí svobody na 3 až 7 let. Toto ustanovení je podle dostupných informací v praxi aplikováno. Stěžovatel sice nebyl v zemi původu zatčen, zadržen nebo trestně stíhán, ale žalovaný se měl zabývat otázkou, zda mu nehrozí skutečné nebezpečí pronásledování či vážné újmy v důsledku výkonu svobody náboženského vyznání, konkrétně účasti na náboženských setkáních, která je sama o sobě trestná. Stěžovatel nesouhlasil s krajským soudem a žalovaným v tom, že by tyto skutečnosti samy o sobě nestačily k přiznání mezinárodní ochrany.

[8] Krajský soud i žalovaný se podle stěžovatele nedostatečně a nesprávně vypořádali i s otázkou věrohodnosti tvrzení stěžovatele ohledně důvodu jeho vycestování z vlasti a podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany. Krajský soud a taktéž žalovaný ve svých rozhodnutích v této souvislosti poukázali na to, že stěžovatel uvedl nepravdivé informace při podání žádosti o vízum, přičemž následně o této skutečnosti neinformoval správní orgán při první možné příležitosti. Stěžovatel tuto skutečnost nepopřel, ale uvedl, že je přesvědčen o nemožnosti dovodit z tohoto jednání nevěrohodnost, neboť okolnosti vyřízení víza nejsou v případě stěžovatele relevantní ve vztahu k posouzení důvodnosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany. K tomu poukázal na zprávu VOP. Podle této zprávy může být předložení nepravých dokumentů při vyřizování víza relevantní ve vztahu k posouzení věrohodnosti kupříkladu v případě, kdy je sporná samotná totožnost žadatele o mezinárodní ochranu, nebo kdy těmito dokumenty hodlá prokázat odůvodněnost svých obav z pronásledování či vážné újmy. Stěžovatel však předložil nepravé dokumenty pouze za účelem zvýšení šance na získání víza. Stěžovatel nadto sám přesně identifikoval veškeré nepravdivé informace, které při žádosti o vízum uvedl. Stěžovatel dále nesouhlasil ani s výtkou, podle které měl možnost požádat o mezinárodní ochranu ihned po svém přiletu na Letiště Václava Havla. Příjímací středisko v prostorách tohoto

letišť je primárně určeno pro žadatele o mezinárodní ochranu, kteří na území České republiky přicestují bez platného cestovního dokladu či pobytového oprávnění. V případě žadatelů s platným vízem a cestovním pasem je zařízením příslušným k přijetí žádosti o udělení mezinárodní ochrany přijímací středisko v Zastávce u Brna.

[9] Stěžovatel dále namítl, že krajský soud i žalovaný připisovali velký význam tomu, že ze země bez problémů vycestoval na základě pravého cestovního pasu přes pekingské letiště. Žalobce již v žalobě a v replice poukazoval na to, že pas měl vyřízen již z doby před zatčením jeho otce a hledání jeho osoby. Přes stejné letiště jako stěžovatel nadto vycestovali i ti žadatelé o mezinárodní ochranu, kterým byl azyl udělen. Žalovaný si v dané otázce neobstaral žádné konkrétní informace a podklady, nýbrž vycházel ze svých hypotéz.

[10] Stěžovatel dále namítl, že argumentace žalovaného ohledně údajného organizovaného příchodu skupiny čínských křesťanů do České republiky je založená pouze na ničím nepodložených domněnkách a nemá oporu ve správním spisu. Navíc není zřejmé, jaký měla vliv na zamítavý výrok rozhodnutí žalovaného, pokud v případě jiných členů této údajně organizované skupiny žalovaný přistoupil k udělení azylu.

[11] Stěžovatel nesouhlasil ani s posouzením otázky vnitřního přesídlení. Žalovaný v napadeném rozhodnutí nezhodnotil reálnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost řešení problémů stěžovatele prostřednictvím vnitřního přesídlení. Neuvedl ani konkrétní oblast, kam by se stěžovatel podle něj měl přesídlit. Krajský soud tyto nepřezkoumatelné závěry žalovaného bez dalšího aproboval a s námitkami stěžovatele se nevypořádal.

[12] Stěžovatel závěrem namítl, že se kromě obav z pronásledování z důvodu jeho náboženského přesvědčení obává také případného postihu za podání žádosti o azyl v zahraničí. Poukázal na to, že případ čínských křesťanů byl medializován v českých i zahraničních médiích, přičemž on sám vycestoval ze země na krátkodobé vízum a před skončením jeho platnosti se do Číny nevrátil. Čínské orgány by ho tak mohly identifikovat jako jednoho z této skupiny žadatelů o mezinárodní ochranu. Závěry žalovaného i krajského soudu o tom, že stěžovateli nemůže hrozit žádné nebezpečí v souvislosti s podáním žádosti o azyl v zahraničí, nemají oporu ve správním spisu. Není pravda, že neexistují zprávy o špatném zacházení s neúspěšnými žadateli o mezinárodní ochranu, kteří se vracejí do Číny. Žalovaný si však žádné takové informace neobstaral a krajský soud odmítl jako důkaz provést zprávy, které stěžovatel navrhoval.

[13] Z uvedených důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

IV.

[14] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že v dané fázi řízení a s přihlédnutím k vývoji řešení obdobných kasačních stížností čínských věřících ponechává na úvaze Nejvyššího správního soudu, jak v dané věci rozhodne.

V.

[15] Protože se jedná o kasační stížnost podanou ve věci udělení mezinárodní ochrany, zabýval se Nejvyšší správní soud v souladu s § 104a s. ř. s. nejprve tím, zda podaná kasační stížnost významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a zda je tedy ve smyslu citovaného ustanovení přijatelná. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení

pokračování

správního zdejší soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[16] Kasační stížnost tedy může být přijatelná mimo jiné v případě zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Tak tomu je i v právě projednávané věci, neboť, jak bude rozebráno níže, posouzení nedůvěryhodnosti stěžovatele a odůvodněnosti jeho strachu z pronásledování z důvodu náboženství bylo takovými zásadními pochybeními stíženo.

[17] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[18] Kasační stížnost je důvodná.

[19] Nejvyšší správní soud připomíná, že právně i skutkově obdobnou věcí se nedávno zabýval v rozsudku ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, publ. pod č. 3924/2019 Sb. NSS, jež se taktéž týkal příslušníka zakázané křesťanské církve v Číně, jemuž nebyla udělena žádná z forem mezinárodní ochrany a jehož žaloba proti zamítavému rozhodnutí byla následně zamítnuta Krajským soudem v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích. V uvedeném rozsudku se zdejší soud komplexně vyjádřil k hodnocení situace čínských křesťanů žádajících v České republice o mezinárodní ochranu. Proto Nejvyšší správní soud v tomto rozsudku předkládá vyhodnocení jednotlivých kasačních námitek úspornějším způsobem a pro podrobný rozbor následujících závěrů odkazuje na citovaný rozsudek 9. senátu. Pro úplnost Nejvyšší správní soud dodává, že z citovaného rozsudku 9. senátu vycházel rovněž v dalších právně a skutkově obdobných věcech, a to v rozsudcích ze dne 4. 9. 2019, č. j. 9 Azs 125/2019 - 61, ze dne 19. 9. 2019, č. j. 2 Azs 401/2018 - 64, ze dne 22. 10. 2019, č. j. 10 Azs 41/2019 - 82, ze dne 14. 11. 2019, č. j. 8 Azs 384/2018 - 63, a ze dne 28. 11. 2019, č. j. 3 Azs 55/2019 - 56, či ze dne 19. 12. 2019, č. j. 7 Azs 249/2019 - 42.

[20] Co se týče námitky nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku, na kterou je třeba se ze systematického hlediska zaměřit nejdříve, tu neshledal zdejší soud důvodnou. Z napadeného rozsudku je zřejmé, jakými úvahami se krajský soud řídil a jak vypořádal jednotlivé žalobní námitky. Napadený rozsudek je podrobně odůvodněn a předkládá ucelený soubor argumentů, na které ostatně stěžovatel obsáhle reaguje ve své kasační stížnosti. Z ustálené judikatury plyne, že soud není povinen vypořádat se s každou dílčí námitkou, pokud proti tvrzení účastníka řízení postaví právní názor, v jehož konkurenci námitky jako celek neobstojí (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 12. 2015, č. j. 2 As 44/2013 - 125). Takový postup shledal ústavně konformním i Ústavní soud v nálezu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 989/08, dostupném na <http://nalus.usoud.cz>: „*Není porušením práva na spravedlivý proces, jestliže obecné soudy nebudují vlastní závěry na podrobné oponentuře (a vyvracení) jednotlivě vznesených námitek, pakliže proti nim staví vlastní ucelený argumentační systém, který logicky a v právu rozumně vyloží tak, že podpora správnosti jejich závěrů je sama o sobě dostatečná.*“ Jak je již výše uvedeno, právě ucelený argumentační systém napadený rozsudek obsahuje.

[21] Stěžovatel dále krajskému soudu vytýkal, že neprovedl jím navrhované důkazy (zejména novinové články, zprávu VOP a rozhodnutí týkající se dalších čínských křesťanů). K dané námitce kasační soud uvádí, že s krajským soudem lze souhlasit v tom, že nebylo nutné provádět důkaz internetovými články. V této souvislosti lze odkázat na rozsudek ze dne 22. 3. 2016, č. j. 9 Azs 27/2016 - 37, kde Nejvyšší správní soud v bodu 36 konstatoval, „že *závažné důvody domnívat se, že ve členském státě dochází k systematickým nedostatkům, pokud jde o azylové řízení a o podmínky přijetí žadatelů v daném členském státě, které s sebou nesou riziko nelidského či ponižujícího zacházení, mohou být založeny pouze na důkazních prostředcích určité kvality. Novinové články ji nenaplňují. Krajský soud tedy nepochybil, když je považoval za irrelevantní a navržené důkazy neprovedl*“. Krajskému soudu lze taktéž při posouzení zprávy VOP přisvědčit v tom, že podle § 1 odst. 9 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, se působnost ochránce nevztahuje mimo jiné na soudy, s výjimkou orgánů správy státního zastupitelství a státní správy soudů. Veřejný ochránce práv nemůže ve vztahu k rozhodovací činnosti soudů uplatňovat svou působnost. To však nic nemění na tom, že Nejvyšší správní soud může zprávy a stanoviska veřejného ochránce práv zohlednit, což činí zcela běžně (viz například rozsudky zdejšího soudu ze dne 23. 1. 2008, č. j. 2 Afs 107/2007 - 168, publ. pod č. 1545/2008 Sb. NSS, ze dne 30. 11. 2015, č. j. 6 As 213/2015 - 14, publ. pod č. 3371/2016 Sb. NSS).

[22] Nelze se ovšem ztotožnit se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s důkazními návrhy požadujícími provedení důkazů v podobě stěžovatelem označených rozhodnutí žalovaného, jimiž žalovaný žadatelům ze skupiny tzv. čínských křesťanů vyhověl. V podání doručeném krajskému soudu dne 15. 6. 2018 stěžovatel soudu poskytl dvě anonymizovaná rozhodnutí, kterými žalovaný udělil mezinárodní ochranu dvěma osobám z Číny žádajícím dle stěžovatele za obdobných podmínek jako on. Stěžovatel v tomto podání dále uvedl, že navrhuje, aby soud od žalovaného vyžádal další obdobná rozhodnutí a tato provedl jako důkaz (stěžovatel uvedl data vydání a čísla jednacích daných rozhodnutí). Krajský soud se však v napadeném rozsudku k těmto důkazním návrhům jakkoli nevyjádřil. Neuvedl, z jakého důvodu tyto neprovedl. Tímto postupem se krajský soud dopustil jiné vady řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., neboť porušil povinnost vypořádat se s důkazními návrhy a případně přesvědčivě odůvodnit, proč se je rozhodl neprovést. Tato povinnost byla rozebrána např. v nálezů Ústavního soudu ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 87/99: „[Z]ákonem předepsanému postupu v úsilí o právo (zásadám spravedlivého procesu), vyplývajícím z Listiny (čl. 36 odst. 1) nutno rozumět tak, že ve spojení s obecným procesním předpisem v řízení před obecným soudem musí být dána jeho účastníkovi možnost vyjádřit se nejen k provedeným důkazům (čl. 38 odst. 2 Listiny) a k věci samé, ale také označit (navrhnout) důkazy, jejichž provedení pro zjištění (prokázání) svých tvrzení pokládá za potřebné; tomuto procesnímu právu účastníka odpovídá povinnost soudu nejen o vznesených návrzích (včetně návrhů důkazních) rozhodnout, ale také - pokud jim nevyhoví - ve svém rozhodnutí vyložit, z jakých důvodů (zpravidla ve vztahu k hmotněprávním předpisům, které aplikoval a právním závěrům, k nimž na skutkovém základě věci dospěl) navržené důkazy neprovedl (§ 157 odst. 2 o. s. ř.); jestliže tak obecný soud neučiní, zatíží tak svoje rozhodnutí nejen vadami, spočívajícími v porušení obecných procesních principů, ale současně postupuje v rozporu se zásadami, vyjádřenými v hlavě páte (především čl. 36 odst. 1, čl. 38 odst. 2) Listiny.“ (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 9. 2019, č. j. 9 Azs 125/2019 - 61). Nutno dodat, že stěžovatel se danými rozhodnutími žalovaného snažil prokázat, že žalovaný rozhoduje ve shodných případech čínských žadatelů o azyl rozdílně. Zdejší soud již přitom opakovaně uvedl, že jednou ze základních povinností správního orgánu vyjádřenou v § 2 odst. 4 správního řádu je dbát toho, *aby při rozhodování skutkové shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly*. Zdali se žalovaný dopustil nepřipustné svévole, mohl krajský soud posoudit právě z pozitivních rozhodnutí žalovaného, která byla navrhována k důkazu. Tyto důkazy tedy byly potřebné pro komplexní posouzení příslušného žalobního bodu týkajícího se svévolných rozdílu v rozhodování žalovaného (viz např. rozsudek ze dne 19. 12. 2019, č. j. 7 Azs 249/2019 - 42).

pokračování

[23] Stěžovatel dále namítal, že u něj byl dán odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Ve správním řízení uvedl, že se důvodně obával zatčení a potrestání v souvislosti se svým členstvím v zakázané církvi. Popsal několik incidentů. Zejména poukázal na zatčení jemu blízké členky dané církve (a její nedobry stav po propuštění) a na zatčení svého otce následované snahou stěžovatele (a jeho matky) odnést z domu jeho rodičů náboženské knihy. Poukazoval rovněž na to, že byl nucen se skrývat a měnit místa pobytu, neboť byl informován, že policejní orgány se o něj setrvale zajímají.

[24] Byť tedy stěžovatel nebyl podle svých tvrzení přímo postižen jednáním příslušných státních orgánů v zemi původu (nebyl zatčen ani zadržen), byl v nyní posuzované věci správní orgán povinen posoudit, zda jednotlivé události dosahují intenzity pronásledování požadované § 2 odst. 4 zákona o azylu, respektive čl. 9 odst. 1 směrnice Rady 2004/83/ES, tzv. kvalifikační směrnice. Rovněž měl posoudit, zda souhrn těchto událostí není *pronásledováním na kumulativním základě* (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2009, č. j. 5 Azs 7/2009 - 98). Je však nutno stále brát na zřetel, jak Nejvyšší správní soud zdůraznil v nedávném rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, že: „*Posuzování odůvodněných obav z pronásledování má prospektivní povahu, takže není zcela nezbytné, aby žadatel o mezinárodní ochranu v minulosti již konkrétní akt pronásledování utrpěl*“. V rámci přezkumu důvodů pro udělení mezinárodní ochrany se tedy zkoumá rovněž možnost budoucího pronásledování, a to optikou standardu přiměřené pravděpodobnosti – rovněž ve vazbě na jednotlivé události uvedené žadatelem.

[25] Stěžovatel namítal, že ke shledání odůvodněného strachu z pronásledování není nutné, aby byl již on sám v minulosti vystaven konkrétním aktům pronásledování; dostačuje, pokud by bylo prokázáno, že mu pronásledování hrozilo z důvodu členství v Církvi Boha všemohoucího. S tímto východiskem se Nejvyšší správní soud ztotožňuje.

[26] Nejvyšší správní soud předně odkazuje na nedávné rozsudky zdejšího soudu č. j. 9 Azs 39/2019 - 77 a č. j. 2 Azs 401/2018 - 64, jejichž odůvodnění lze plně vztáhnout také na nyní projednávanou věc, neboť i zde postupoval žalovaný obdobným způsobem a také okolnosti věci byly v nyní projednávané věci obdobné. Žalovaný se ani v nyní projednávané věci nevypořádal s otázkou, zda sama příslušnost k Církvi Boha všemohoucího nezakládá odůvodněné obavy z pronásledování. Žalovaný mohl konstatovat, že tomu tak není, nebo mohl dospět k závěru, že stěžovatel je nedůvěryhodný v samotné otázce své příslušnosti k této církvi. Nechal ji však otevřenou, neboť na str. 23 napadeného rozhodnutí konstatoval, že „*nelze zcela vyloučit, že výše jmenovaný je příslušníkem Církve Boha všemohoucího, neboť jeho výpovědi stran uvedené církve alespoň v základních obrysech odpovídají informacím, které by řadový příslušník církve i s ohledem na jeho vzdělání, věk a sociální původ mohl mít*.“ Za této situace se však žalovaný nemohl zastavit u názoru, že samotný stěžovatel nebyl v minulosti vystaven aktům, které by bylo možno kvalifikovat jako pronásledování, ale měl se podrobně zabývat otázkou, zda mu takové ústrky nehrozí právě z důvodu samotného jeho členství v Církvi Boha všemohoucího. Nejvyšší správní soud v bodě 41 rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77 uzavřel, že „*se žalovaný měl nejprve jednoznačně vyjádřit k otázce, zda stěžovatele pokládá za příslušníka Církve Boha všemohoucího. Poté se neměl zastavit ve svých úvahách pouze na jednoduchém závěru, že stěžovatel sám v minulosti nebyl vystaven konkrétnímu aktu pronásledování, nýbrž měl zvážit i možnost, zda již z důvodu svého členství v této církvi nebylo přiměřeně pravděpodobné, že takovému pronásledování vystaven bude. Samotná skutečnost, že by se takovému pronásledování mohl člen této církve vyhnout tím, že se mu pomocí tajných obřadů podaří příslušnost k církvi utajit před státními orgány země původu, pak pohledem judikatury SD EU nedostačuje k závěru, že oprávněný strach z pronásledování neměl*.“

[27] Stěžovatel dále uváděl, že krajský soud i žalovaný nesprávně posoudili jeho možnost vnitřního přesídlení v rámci Číny. Žalovaný v napadeném rozhodnutí na str. 25 a straně 34 uvedl,

že stěžovatel dle názoru žalovaného „mohl k řešení své situace využít možnosti vnitřního přesídlení v rámci Číny. Žadatel sám tuto možnost sice vyloučil tím, že i kdyby se v rámci země přestěhoval kamkoliv, okamžitě by jej nablásili, jak by zjistili, že je věřící, správní orgán je však toho názoru, že žadatel rozhodně mohl k řešení své situace s policií využít možnost přesídlit do jiné oblasti či provincie v rámci Číny. Tento závěr správního orgánu podporuje zejména výše zmíněná skutečnost, že veškeré pátrání policie po jmenovaném se dle jeho tvrzení vztahovalo pouze na území města X, provincie X.“

[28] Nejvyšší správní soud uvedenou úvahu považuje za zkratkovitou, jak uvedl v již citovaném rozsudku 9 Azs 39/2019 - 77. V rámci něj rovněž uvedl, že: „Svou výše citovanou úvahou, byl velmi nekonkrétní, o možnosti vnitřního přesídlení stěžovatele, jako by žalovaný implicitně přijal výchozí předpoklad aplikace § 2 odst. 7 zákona o azylu, tedy že „se obava cizince z pronásledování nebo vážné újmy vztahuje pouze na část území státu, jehož státní občanství má“. To je však v rozporu s celým zbytkem odůvodnění napadeného rozhodnutí, v němž žalovaný vycházel z toho, že stěžovatel žádné obavy z pronásledování nebo vážné újmy v místě svého bydliště neměl. V citované pasáži naopak implicitně připouští, že takové obavy měl, ale mohl se jim vyhnout právě vnitřním přesídlením. Tento logický rozpor žalovaný nijak nevysvětlil. Nijak nevysvětlil ani to, ve kterých provinciích by hrozba trestního stíhání byla menší než ve stěžovatelově domovské provincii, a z čeho dovodil, že by tato hrozba byla v různých provinciích různá [...].“ Uvedené je beze zbytku možné aplikovat i na právě projednávaný případ.

[29] Další kasační námitka se zabírala věrohodností stěžovatele. Žalovaný i krajský soud dovozovali jeho nevěrohodnost z toho, že v žádosti o turistické vízum do České republiky uvedl nepravdivé informace a předložil padělané, resp. nepravdivé dokumenty, a to nejprve vůči českému zastupitelskému úřadu v Pekingu a poté též na území České republiky vůči cizinecké policii na Letišti Václava Havla. O nepravdivých skutečnostech informoval až poté, co byl ze strany správního orgánu konfrontován s kopií žádosti o udělení víza obsahující informace rozdílné od těch, které poskytl správnímu orgánu v řízení o mezinárodní ochraně. Podle žalovaného takový postoj „značně snižuje jeho věrohodnost i ve vztahu k jeho dalším tvrzením stran skutečných důvodů odchodu z vlasti, příchodu do ČR a požádání zde o mezinárodní ochranu.“ (strana 20 rozhodnutí žalovaného) Takovou úvahu je třeba odmítnout již s odkazem na body 44 a 45 rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, kde bylo uvedeno: „Nevěrohodnost stěžovatele by bylo možno založit na otázce jeho deklarované příslušnosti k církvi či na okolnostech údajných incidentů, které údajně vedly k jeho odchodu ze země původu [...]. Z ničeho však nplyne, že by jej bylo možno označit za nevěrohodného pouze na základě uvádění nepravdivých skutečností v souvislosti se snahou vycestovat ze země původu. Takový závěr by bylo možno postavit leda na značně zkratkovité úvaze, že kdo lže jednou, lže vždycky. Taková úvaha však zcela odlišuje od kontextu prvního uvádění nepravdivých údajů. Stěžovateli je totiž možno přitakat, že je pochopitelné, pokud v žádosti o vízum neuváděl takové údaje, které by vedly k jejímu zamítnutí, a tedy k nevycestování ze země původu. Je i pochopitelné, že stejně postupoval, dokud nebyl fakticky i právně na území ČR. Jeho nevěrohodnost tedy nelze založit ani jen na tom, že nepravdivé údaje obsažené v žádosti o turistické vízum zopakoval i při příletu do Prahy. Jeho nevěrohodnost by bylo možno založit teprve na tom, pokud by si navzájem odporovala jeho vyjádření v řízení o udělení mezinárodní ochrany nebo by byla v rozporu se skutečnostmi o zemi původu zjištěnými v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany.“

[30] Stěžovatel rovněž namítal, že mu nemůže být přičítáno k tíži, že o mezinárodní ochranu požádal až v Zastávce u Brna, nikoliv okamžitě na letišti po svém příletu. Jedná se přitom o další skutečnost, kterou jak krajský soud, tak žalovaný, odůvodňují nevěrohodnost stěžovatele. To je ovšem v rozporu se závěry uvedenými v bodě 46 odůvodnění rozhodnutí č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, v němž zdejší soud uvedl, že nelze nevěrohodnost žadatele „založit na tom, že mu trvalo několik dní, než docestoval z Prahy do zařízení žalovaného v Zastávce u Brna. Časová prodleva mezi vstupem na území ČR a podáním žádosti o azyl může být jistě indicií pro zjištění, zda cizinec ve skutečnosti nepřicestoval z azylově irelevantních důvodů a o mezinárodní ochranu nepožádal až v situaci, kdy v ní vidí poslední možnost pro legalizaci svého pobytu. Plyne to např. z právní věty rozsudku ze dne

pokračování

20. 10. 2005, č. j. 2 Azs 423/2004 - 81: „Přestože stěžovatel zřejmě byl v zemi původu pronásledován z azylově relevantních důvodů, nemohl mu být azyl udělen za situace, kdy o azyl požádal až po čtyřech letech nelegálního pobytu v České republice, nadto z důvodů odlišných, které jej z ochrany formou azylu diskvalifikovaly (zde hrozícího správního vyhoštění). O azyl je totiž nutno žádat bezprostředně poté, co má k tomu žadatel příležitost, a to nejen z hlediska zeměpisného, ale i časového.“ I z citované právní věty je však zjevné, že vliv na důvodnost žádosti o mezinárodní ochranu zde měla prodleva v řádu let (ostatně ani taková prodleva sama o sobě udělení mezinárodní ochrany nevylučuje), zatímco v nyní posuzovaném případě uplynulo mezi stěžovatelovým příletem do ČR a podáním žádosti o mezinárodní ochranu pouze šest dnů, což nelze hodnotit jako nepřiměřené prodloužení.“ V projednávané věci stěžovatel požádal o udělení mezinárodní ochrany dne 29. 12. 2015, přičemž do České republiky přicestoval dne 24. 12. 2019. Jednalo se tedy o prodlevu v délce pěti dnů, což v souladu s uvedenou judikaturou není možné hodnotit jako nepřiměřeně dlouhé prodloužení. Není tak možné z uvedené skutečnosti dovozovat nevěrohodnost stěžovatele.

[31] Žalovaný rovněž ve svém rozhodnutí zdůrazňuje podezřelou bezproblémovost stěžovatelova vycestování ze země původu, organizovanost příjezdu skupiny čínských křesťanů do České republiky i jejich přesunu do Zastávky u Brna, kde o mezinárodní ochranu požádali. Konkrétně na straně 20 až 21 svého rozhodnutí uvedl, že „správní orgán [...] nemá pochybnosti, že příjezd žadatele i ostatních jeho údajných souvěrců byl zcela jistě pečlivě organizovaným ze strany třetích osob. [...] V případě žadatele i ostatních jeho údajných souvěrců [...] je dle správního orgánu naprosto vyloučeno, aby bez vnější pomoci přicestovali do ČR a dokonce až do Zastávky u Brna.“

[32] Nejvyšší správní soud ve shodě s rozsudkem č. j. 9 Azs 39/2019 - 77 připomíná, že odůvodnění správního rozhodnutí musí být založeno na racionálních důvodech, nikoli na náznacích a čtení mezi řádky, neboť takové rozhodnutí je pak nutně nepřezkoumatelné. Pokud má žalovaný například informace, že by stěžovatel mohl představovat bezpečnostní riziko, což by pochopitelně mělo skutečný vliv na jeho celkovou věrohodnost, je nezbytné, aby tyto informace do rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany promítl způsobem, který neohrozí bezpečnostní zájmy České republiky a zároveň umožní soudní přezkum jeho rozhodnutí (k vyvažování těchto zájmů viz zejména rozsudek zdejšího soudu ze dne 9. 4. 2009, č. j. 7 As 5/2008 - 63, publ. pod č. 1951/2009 Sb. NSS). Pokud se tak nestane a odůvodnění zůstane v pasážích vyjadřujících se k údajné organizovanosti a podezřelé bezproblémovosti odchodu stěžovatele ze země původu v nynější podobě, je třeba stěžovateli přisvědčit, že jde pouze o ničím nepodložené domněnky nemající oporu ve správním spisu. Jediné, co má oporu ve spisovém materiálu, je totiž fakt bezproblémového vycestování ze země původu, který ale sám o sobě nezpůsobuje nevěrohodnost žádosti o mezinárodní ochranu. Například v rozsudku ze dne 8. 4. 2010, č. j. 1 Azs 7/2010 - 114, tento soud konstatoval, že „založit závěr o nevěrohodnosti celé výpovědi [...] čistě na pochybnostech o okolnostech vycestování ze země nelze. K tomu by bylo nutno identifikovat zásadnější nesrovnalosti ve stěžovatelově výpovědi, případně rozpory mezi jeho výpovědí a dostupnými informacemi o zemi původu atd.“ Rozhodnutí žalovaného je v tomto ohledu stíženo vadou nepřezkoumatelnosti a již z toho důvodu je měl krajský soud zrušit.

[33] Ve své poslední kasační námitce stěžovatel polemizoval s názorem žalovaného, že mu v případě návratu do Číny nehrozí žádné nebezpečí z důvodu podání žádosti o mezinárodní ochranu v České republice, a že tudíž v jeho případě nejsou naplněny důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Stěžovatel spatřoval důvody pro udělení doplňkové ochrany hlavně v tom, že překročil povolenou dobu pobytu v zahraničí a že byl neúspěšným žadatelem o mezinárodní ochranu, což by se mohly čínské orgány dozvědět (ostatně případ celé skupiny tzv. čínských křesťanů byl široce medializován). Podle stěžovatele není pravda, že neexistují zprávy o špatném zacházení s neúspěšnými žadateli o azyl, kteří se vrací do Číny.

[34] K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že ze správního spisu nevyplývá, že by žalovaný shromáždil jakékoli podklady, které by se zabývaly postavením neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Číny. Žalovaný pouze velmi prostým způsobem vyhodnotil ze skutečnosti, že stěžovateli byl bez problémů vydán cestovní pas a ten pak stejně bezproblémově vycestoval, že o něj čínské státní orgány nejeví žádný zájem. Podle žalovaného navíc neexistují žádné důkazy o špatném zacházení s neúspěšnými žadateli o mezinárodní ochranu po jejich návratu do Číny. Proto vyslovil názor, že „*považuje obavu žadatele ze zatčení ze strany čínských státních orgánů pro jeho náboženské vyznání za čistě účelovou, protože z jím shromážděných informací rozhodně nelze dovodit, že by žadatel byl po svém návratu do vlasti zadržen, jak tvrdí, či dokonce, že by byl postížen za podání žádosti o mezinárodní ochranu v ČR z náboženských důvodů.*“ (str. 35 rozhodnutí žalovaného). Ani ze samotného rozhodnutí však podle kasačního soudu není patrné, co žalovaný míní oněmi „*jím shromážděnými informacemi*“, neboť zde není odkaz na žádný konkrétní podklad, který by se zabýval postavením neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do Číny, tím méně pak postavením žadatelů žádajících z důvodu náboženského pronásledování. Nejvyšší správní soud v bodě 54 rozsudku č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, v této souvislosti uzavřel, že „*za této situace je nutno konstatovat, že závěr žalovaného není opřen o žádná skutková zjištění, je pouhým nepodloženým názorem a nemůže být aprobován.*“

[35] Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že krajský soud zatížil svůj rozsudek jednak vadou řízení spočívající v opomenutí navrhovaných důkazů a jednak nesprávným posouzením důsledků tvrzené příslušnosti stěžovatele k Církvi Boha všemohoucího, a to především otázky *prospektivnosti a individuálnosti* posouzení odůvodněnosti jeho strachu z pronásledování z důvodu náboženství. Rozhodnutí žalovaného pak bylo stíženo jednak stejně nesprávným posouzením právních otázek výkladu § 12 písm. b) zákona o azylu, a taktéž nepřezkoumatelností plynoucí z toho, že žalovaný dospěl k závěru o nevěrohodnosti stěžovatele pouze na základě tvrzení, která byla buď irelevantní (uvádění nepravdivých údajů v žádosti o turistické vízum či nepožádání o mezinárodní ochranu po příjezdu na letišti), nebo zůstala v úrovni náznaků a spekulací nemajících oporu ve správním spisu (organizovanost odchodu tzv. čínských křesťanů do České republiky). Dostatečně podložená není ani úvaha žalovaného o absenci hrozby vážné újmy po případném návratu stěžovatele do země původu. I pro tyto vady měl krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného zrušit.

[36] S poukazem na shora uvedené shledal Nejvyšší správní soud kasační stížnost důvodnou (v podrobnostech odkazuje Nejvyšší správní soud na rozsudky zdejšího soudu ze dne 29. 8. 2019, č. j. 9 Azs 39/2019 - 77, publ. pod č. 3924/2019 Sb. NSS, ze dne 4. 9. 2019, č. j. 9 Azs 125/2019 - 61, ze dne 19. 9. 2019, č. j. 2 Azs 401/2018 - 64, ze dne 22. 10. 2019, č. j. 10 Azs 41/2019 - 82, ze dne 14. 11. 2019, č. j. 8 Azs 384/2018 - 63, a ze dne 28. 11. 2019, č. j. 3 Azs 55/2019 - 56, či ze dne 19. 12. 2019, č. j. 7 Azs 249/2019 - 42). Nejvyšší správní soud proto podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil napadený rozsudek krajského soudu. Zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu, a pokud již v řízení před krajským soudem byly pro takový postup důvody, současně se zrušením rozhodnutí krajského soudu může sám podle povahy věci rozhodnout o zrušení rozhodnutí správního orgánu [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. V dané věci by krajský soud v souladu s vysloveným závazným právním názorem neměl jinou možnost, vzhledem ke zjištěným vadám správního rozhodnutí, než zrušit rozhodnutí žalovaného. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 3 a 4 s. ř. s. rozhodl tak, že sám rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm je žalovaný vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu [§ 78 odst. 5 ve spojení s § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s.]. Z uvedených důvodů se Nejvyšší správní soud věcně nezabýval přílohami, které stěžovatel připojil ke kasační stížnosti (zpráva VOP, internetové články z 9. 6. 2018, 16. 12. 2018 a z 2. 4. 2019).

pokračování

[37] Protože Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a zároveň zrušil i rozhodnutí žalovaného, rozhodl také o náhradě nákladů řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3 věta druhá s. ř. s.).

[38] Výrok o náhradě nákladů řízení (výrok III) se pak opírá o § 60 odst. 1 věta první s. ř. s. (ve spojení s § 120 s. ř. s.), podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel měl ve věci úspěch, podle § 60 odst. 1 s. ř. s. mu tedy přísluší právo na náhradu nákladů řízení. Ze spisu krajského soudu ani Nejvyššího správního soudu ovšem nevyplývá, že by stěžovateli v řízení o kasační stížnosti či v řízení před krajským soudem jakékoliv důvodně vynaložené náklady vznikly. Stěžovatel neměl náklady se zaplacením soudního poplatku, neboť věci mezinárodní ochrany jsou od placení soudního poplatku osvobozeny podle § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Neměl ani náklady spojené s právním zastoupením, neboť v řízení před krajským soudem byl zastoupen Organizací pro pomoc uprchlíkům, z.s. V řízení o kasační stížnosti byl stěžovateli advokát ustanoven podle § 35 odst. 10 s. ř. s. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.), nikoli žalovaný. Stěžovateli tak žádnou náhradu nákladů řízení před krajským soudem ani před Nejvyšším správním soudem nelze přiznat. Žalovaný pak na náhradu nákladů řízení jako neúspěšný účastník nemá právo. Proto Nejvyšší správní soud rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

[39] Ustanovený zástupce stěžovatele neučinil ve věci žádný úkon (kasační stížnost formuloval sám stěžovatel, resp. Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.), přičemž neučinil ani žádný další úkon, za který by bylo lze přiznat odměnu. Nejvyšší správní soud dodává, že zástupce stěžovatele vyzval (výzvou ze dne 10. 12. 2019, č. j. 7 Azs 212/2019 - 78), aby vyčíslil, resp. doložil výši své příp. odměny a náhrady hotových nákladů, na tuto výzvu však ve stanovené lhůtě nikterak nereagoval. Z uvedených důvodů mu proto nebyla přiznána odměna ani náhrada hotových výdajů (výrok IV).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 6. února 2020

JUDr. Tomáš Foltas
předseda senátu